

قال الله تبارك و تعالی:

﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا﴾

سوره مبارکه شمس، آیه ۹

امام خامنه‌ای مدظله‌العالی:

درس خواندن و تهذیب اخلاق و هوشیاری سیاسی همراه با تلاش‌های انقلابی،
وظائفی هستند که دختران و پسران این نسل باید آنها را هرگز فراموش نکنند. ۱۳۹۸/۹/۲۴

عنوان:

وعدۀ زنده‌شدن انسان در قیامت و جزای اعمال، حتمی است.

شناسنامه مطلب	
t-5	کد مطلب
تزکیه‌ای/تقوای عمومی/یقظه/آیات و روایات	رده
یقظه، بیداری، قیامت، شیطان، عذاب، وعده خدا، علامه طباطبایی(ره)	برچسب
	توضیحات

پایگاه تزکیه‌ای، علمی، بصیرتی و مهارتی **نُمو**

nomov.ir

﴿يَأْتِيهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ﴾
 ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾
 ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾

سوره نساء، آیه ۱۷۴

ترجمه مضمونی:

ای مردم! البته وعده خدا حق است و واقع خواهد شد. پس مواظب باشید تا زندگی دنیا مغرورتان نکند و شیطان فریبکار، با استناد به رحمت و مغفرت خدا، فریبتان ندهد.

البته شیطان دشمن شماست؛ پس شما هم او را دشمن خود بدانید. چون تنها کار او این است که حزب خود را دعوت کند به اینکه همه اهل آتش شوند.

کسانی که کافر شدند عذابی سخت دارند و کسانی که ایمان آورده و عمل‌های صالح کردند، مغفرت و اجری بس بزرگ دارند.

بیان:

نکات تشبیهی آیه را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد:

۱- حتمی بودن وعده خداوند (زنده کرده انسان‌ها در قیامت و رسیدگی به جزای اعمال)

۲- توجه دادن به دشمن بودن شیطان و برحذر بودن از آن

۳- بیان آثار اعمال خوب و بد

علامه طباطبایی (ره) می‌فرماید:

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ خطابی است عمومی به همه مردم، در خصوص مساله معاد، و آن را به یادشان می‌آورد، هم چنان که خطاب عمومی سابق یگانگی خدای تعالی را در ربوبیت و الوهیت به یادشان می‌آورد. پس معنای جمله "إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ" این است که: وعده‌ای که داده که شما را زنده می‌کند، و هر عاملی را به سزای اعمالش می‌رساند، اگر خیر بوده خیر، و اگر شر بوده شر، حق است، یعنی ثابت و واقع شدنی است، و در آیه بعدی که می‌فرماید: "الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ" به این وعده تصریح می‌کند.

و جمله "فَلَا تَغُرَّنَكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا" هر چند نهی را متوجه به حیات دنیا می‌کند، به این صورت که حیات دنیا نباید شما را مغرور کند، و لیکن این نهی در حقیقت متوجه مردم است، و معنایش این است که: وقتی وعده خدا حق و ثابت بود، پس زنده‌ای که به حیات دنیا مغرور نشوید، و اشتغال شما به زینت‌های آن چنان نباشد که شما را از روز حساب غافل سازد، و لذت‌های دنیا و سرگرمی‌هایش آن چنان دل شما را نبرد، که همواره در طلبش مستغرق شوید، و از حق اعراض کنید.

و در جمله "وَلَا يَغُرَّنَكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ" کلمه "غرور" - به فتحه غین - مبالغه از "غرور" - به ضمه غین - است و آن عبارت است از اغفالگری که بسیار اغفال می‌کند، و ظاهراً - به طوری که گفته‌اند - منظور از آن شیطان است. و این خود احتمالی است که تعلیل در آیه بعدی، یعنی جمله "إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ..." آن را تایید می‌کند.

و معنای اینکه فرمود: "زنهار که غرور، شما را به خدا مغرور نکند" این است که شیطان نظر مردم را یکسره به حلم و عفو خدا از يك سو، و به مظاهر امتحان و استدراج و کیدش از سوی دیگر، متوجه سازد، از يك سو به ایشان تلقین کند که خدا حلیم و بخشنده است، و از سوی دیگر بگوید: به دنیاپرستان بنگرید که چگونه از عذاب خدا ایمنند، هر چه بیشتر در طلب دنیا می‌کوشند، و بیشتر از خدا غافل و در لجنزار گناه مستغرق می‌شوند زندگی‌شان بهتر و راحت‌تر، و در بین مردم دارای مقامی رفیع‌تر می‌شوند.

این جاست که شیطان از وسوسه‌های خود نتیجه می‌گیرد، و به دل آنان می‌افکند که اصلاً هیچ احترام و ارزشی نیست، مگر در پیشرفت زندگی دنیا، و در ما ورای این زندگی خبری نیست، و این وعده و وعید و قیامت و حساب و بهشت و دوزخی که دعوت‌های دینی از آن خبر می‌دهند، مشتی خرافات است.

در نتیجه می‌توان گفت: مراد از "غرور" و فریب دادن شیطان انسان را نسبت به خدا، این است که: انسان را از آن معامله‌ای که خداوند در برابر غفلت و ظلم انسان، با انسان می‌کند غافل سازد.

چه بسا بعضی از مفسرین گفته‌اند که: مراد از "غرور" - به فتحه غین - دنیای حيله‌گر است، که انسانها را فریب می‌دهد، و جمله "وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ" تاکید جمله "فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا" است، که معنای همان جمله را تکرار کرده.

"إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا..." این جمله تعلیل نهی قبلی است، که می‌فرمود: "وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ"، و مراد از دشمنی شیطان این است که: او به جز اغواء و گمراه ساختن انسانها کاری ندارد، تمامی هم او در این است که نگذارد حتی يك انسان به سعادت زندگی و حسن عاقبت برسد. و مراد از اینکه فرمود: "شما هم او را دشمن خود بگیرید"، این است که: از پذیرفتن دعوتش به سوی باطل اجتناب کنید، و او را در آنچه به عنوان دایه مهربان‌تر از مادر به شما پیشنهاد می‌کند، اطاعت نکنید. و به همین جهت دشمنی او را با جمله "إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ" تعلیل نمود.

پس جمله "إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ" در مقام تعلیل دو جمله قبل است، یکی جمله "شیطان دشمن شما است" و یکی هم "شما هم او را دشمن خود بگیرید". و کلمه "حزب" به معنای عده‌ای از مردم است که غرض واحد آنها را جمع کرده و یکی ساخته، و "لام" در جمله "لِيَكُونُوا" لام تعلیل است، چون دوزخی شدن مردم هدف نهایی برای دعوت شیطان است. و کلمه "سعیر" به معنای آتش افروخته است، و یکی از نامهایی است که در قرآن برای دوزخ ذکر شده.

"الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ" این آیه بیانگر همان وعده حقی است که خدای سبحان داد. و اگر کلمه "عذاب" را نکره - بدون الف و لام - آورد، برای این است که به اهمیت آن عذاب اشاره کند، علاوه بر این، عذاب جهنم يك جور نیست، تا آن را با الف و لام بیاورد، چون درکات جهنم به خاطر اختلافی که مردم در کفر و فسق دارند، دارای مراتب مختلفی است، و بدین جهت نکره آوردن عذاب مناسب‌تر است، چون مبهم و سربسته است. و عین این دو علت که برای نکره آوردن عذاب گفتیم، در نکره آمدن مغفرت و اجر نیز می‌آید.^۱